

СЕКЦІЯ 2 СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

С. В. Василенко, аспірант*

Постановка проблеми. Структурні зміни, пов'язані із зміною відносин власності та форм господарювання, які відбувались в період реформування аграрних підприємств, негативно відобразились на галузі тваринництва та призвели до ситуації, яка склалась у скотарстві в теперішній час. Варто відмітити й те, що протягом останніх чотирьох років спостерігається збільшення поголів'я свиней, овець та кіз, птиці і кролів у всіх категоріях господарств відповідно на 12,98; 0,72; 13,07; 4,76 %. В зв'язку з цим є необхідність проаналізувати ситуацію в галузі тваринництва.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження теоретико-методологічних питань в галузі тваринництва є актуальними вже десятки років. Питання розвитку скотарства привертає увагу багатьох вчених – економістів, особливо в період відсутності позитивних тенденцій. Окремі аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення в наукових працях В.Я. Амбросова, П.С. Березівського, М.В. Зубця, М.М. Ільчука, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака та інших. Однак, вивчення змін у структурі поголів'я галузі останніми роками потребують детального вирішення.

Виклад основного матеріалу. В галузі скотарства України найбільш рекордним був період з кінця 70 – х по 90 – ті рр., коли поголів'я ВРХ складало 26724,5 тис. голів, поголів'я корів – 9271,1 тис. голів, а валове виробництво м'яса (у забійній вазі) та молока знаходилось на рівні 4430,4 і 24508,3 тис. тонн [2, с. 114, 122]. Починаючи з 1990 р. у всіх регіонах держави спостерігається різке скорочення поголів'я худоби по всіх категоріях господарств. Так, станом на 01.01.2012 р. поголів'я ВРХ нараховувало 4425,8 тис. голів, що на 82,03 % менше від періоду 1991 р., поголів'я корів – на 69,18 % [3, с. 12; 70–72]. Водночас варто відзначити, що більше половини загального поголів'я України (ВРХ – 65,87 % та корів – 77,40 %) утримується у особистих селянських господарствах, яке поповнюється в основному за рахунок власного відтворення, а також за рахунок суспільного сектору. Для порівняння, в період 1991 р. 85,62 % ВРХ та 73,90 % корів, від загального поголів'я худоби, утримувалось в сільськогосподарських підприємствах.

Найбільша чисельність поголів'я ВРХ зосереджена у Вінницькій (313,4 тис. гол.), Житомирській (214,7), Львівській (237,6), Полтавській (267,4), Хмельницькій (257,6), Черкаській (203,9), Чернігівській (238,8) областях. Слід відмітити, що станом на 01.01.2012 р. проти аналогічного періоду минулого року 7 областей України наростили поголів'я ВРХ, а саме: Дніпропетровська – на 0,97 %; Миколаївська – на 0,42 %; Одеська – на 4,22 %; Полтавська – на 1,10 %; Рівненська – на 0,57 %; Тернопільська – на 1,37 %; Харківська – на 0,98 %. У порівнянні з іншими областями України станом на 01.01.2012 р. Житомирська область займала 6 місце по поголів'ю великої рогатої худоби та 4 – по поголів'ю корів та складала в структурі відповідно 4,85 % та 5,31 % від загального поголів'я худоби [2, с. 275–276].

Головними галузями продуктивного тваринництва Житомирщини є скотарство, свинарство, вівчарство та птахівництво. У структурі продуктивної череди на 1 січня 1991 р. переважна велика рогата худоба – 1154,6 тис. голів, свині – 542 тис. голів, вівці і кози – 159,1 тис. голів. В усіх районах області провідною галуззю тваринництва є

* Науковий керівник – к.е.н., професор В. М. Микитюк

скотарство – розведення великої рогатої худоби молочно – м'ясного напрямку. Спосеред порід великої рогатої худоби в області переважає чорно – ряба [1, с. 113, 114].

Варто відзначити й те, що станом на 1 січня 2012 р. в області зберігається тенденція у структурі череди і становить відповідно: велика рогата худоба – 214, 7 тис. голів, свині – 187,2 тис. голів, вівці і кози – 26,3 тис. голів, коні – 38,7 тис. голів (табл. 1).

Таблиця 1

Місце Житомирської області у структурі поголів'я худоби та птиці в Україні

Поголів'я	Станом на 1 січня				Поголів'я худоби Житомирської області у % до поголів'я худоби України	
	1991 р.		2012 р.			
	Україна	Житомирська область	Україна	Житомирська область	01.01. 1991 р.	01.01. 2012 р.
	тис. голів	тис. голів	тис. голів	тис. голів		
Поголів'я ВРХ усього:	24623,4	1154,6	4425,8	214,7	4,69	4,85
в т.ч. корови	8378,2	394,6	2582,2	137,2	4,71	5,31
свині	19426,9	542,0	7373,2	187,2	2,79	2,54
вівці та кози	8418,7	159,1	1739,4	26,3	1,89	1,51
коні	738,4	56,5	395,7	38,7	7,65	9,78
птиця всіх видів	246104,2	5520,2	200760,6	5660,8	2,24	2,82
кролі	6308,2	484,4	5642,7	470,9	7,68	8,35

Джерело: [3, с. 44; 48; 52; 56; 63; 66; 70].

Житомирська область, з – поміж інших областей держави, займає значну питому вагу у структурі поголів'я худоби в Україні. Зокрема, станом на 01.01.2012 р. їй належало 4,85 % поголів'я ВРХ і 5,31 % поголів'я корів від всього поголів'я худоби України. У порівнянні з періодом 1991 р. даний показник збільшився відповідно на 0,16 та 0,60 %. Крім того, частка поголів'я корів в структурі ВРХ становить: в Житомирській області – 63,90 %, в Україні – 58,34 %. Станом на 01.01.1991 р. дані показники становили 34,17 % та 34,03 %.

За досліджуваний період з'явилися нові умови господарювання, до яких така складна в технологічному та економічному відношенні галузь не зовсім адаптувалась. Це зумовило значне скорочення поголів'я худоби в усіх категоріях господарств. Водночас, слід зауважити, що відновлювальна здатність поголів'я великої рогатої худоби значно нижча у порівнянні з іншими видами худоби.

Висновки та пропозиції. Тваринництво відіграло і відіграє важливу роль в економіці сільського господарства не тільки регіону, а й всієї держави. Нині ситуація в галузі скотарства Житомирської області значно погіршилась. Зміни в організаційно – правових формах власності, недостатньо сформовані ринкові відносини відобразилися на стані галузі скотарства й обумовили значне скорочення поголів'я худоби. Тому для відновлення та розвитку такої стратегічно важливої галузі сільського господарства, як скотарство, необхідно створити умови та поєднати всі фактори, а саме: економіко – географічне положення, особливості спеціалізації, рівень землезабезпеченості, розміщення продуктивних сил, ефективне використання природних ресурсів в гармонії з навколишнім середовищем, їх охороною та збереженням.

Список використаної літератури

1. Костриця М. Ю. Географія Житомирської області: посібник / М. Ю. Костриця. – Житомир: ВКО Газета «Житомирський вісник», 1993. – 199с.
2. Сільське господарство України за 2011 р.: стат. збірник / відп. за вип. О. М. Прокопенко. – Київ: Державна служба статистики України, 2012. – 386 с.
3. Тваринництво України за 2011 р.: стат. збірник / відп. за вип. О. М. Прокопенко. – Київ: Державна служба статистики України, 2012. – 211 с.